

SPOŁECZEŃSTWO
EDUKACJA
JĘZYK

Tom 16/2022, ss. 283-287

ISSN 2353-1266

e-ISSN 2449-7983

DOI: 10.19251/sej/2022.16(19)

www.sej.mazowiecka.edu.pl

Marian Zdzisław Stepulak
Akademia Mazowiecka w Płocku
ORCID: 0000-0002-5144-9217

RECENZJA CZASOPISMA NAUKOWEGO „STUDIA WŁOCŁAWSKIE”, T. 24, 2022, SS. 696 WYDANEGO PRZEZ TEOLOGICZNE TOWARZYSTWO NAUKOWE WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO WE WŁOCŁAWKU

We współczesnych czasach ukazuje się wiele publikacji dedykowanych znanym i wielkim postaciom, które wniosły wybitny wkład w naukę, kulturę, dzieła charytatywne, politykę, pracę społeczną czy też dały heroiczny przykład świętości życia. Wśród tej wielości publikacji zauważa się ich zróżnicowany poziom edytorski i naukowy. Jednakże czasopismo naukowe „Studia Włocławskie”, t. 24 zdecydowanie się wyróżnia nie tylko tym, iż prezentuje wysoki poziom merytoryczny ale także formalny. Tom 24 poświęcony jest znaczącej postaci nie tylko dla Kościoła w Polsce, ale również dla polskiej nauki. W listopadzie 1918 roku zostaje powołana pierwsza uczelnia wyższa w Lublinie o randze uniwersyteckim czyli Uniwersytet Lubelski późniejszy Katolicki Uniwersytet Lubelski. Uniwersytet Lubelski swoją działalność rozpoczął 9 grudnia 1918 roku. Pierwszym jej rektorem został Ks. Idzi Radziszewski. Swoją formację intelektualną i duchową zdobywał w stolicy carów w Petersburgu. Przybył tam do Akademii w 1893 roku jako kleryk z Seminarium Duchownego we Włocławku. Później przybywa ponownie do Petersburga i zostaje rektorem Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej w Petersburgu. W latach 1898-1900 odbył studia w Wyższym Instytucie Filozoficznym Uniwersytetu Lwańskiego. Przebywał również w ośrodkach akademickich Anglii, Francji, Włoch,

Austrii, Niemiec oraz Szwajcarii. Ks. Radziszewski był również rektorem Seminarium Duchownego we Włocławku. Z jego inicjatywy w 1909 roku we Włocławku powstało czasopismo „Ateneum Kapłańskie”. Był zatem rektorem trzech uczelni wyższych we Włocławku, Petersburgu i Lublinie. Wykształcenie Ks. Idziego Radziszewskiego miało wszechstronny charakter. Był bowiem teologiem, filozofem oraz psychologiem w zakresie przyrodniczych i filozoficznych podstaw psychologii. Do dzisiaj zachowały się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim jego rękopisy wykładów z psychologii.

W niniejszym tomie „Studiów Włocławskich” zwrócono szczególną uwagę na dokładną biografię Księdza Profesora Radziszewskiego oraz jego zasługi dla Kościoła, Ojczyzny i dla nauki polskiej. Do tego doszły artykuły z różnych dyscyplin naukowych, które w istotny sposób podwyższyły wartość całej publikacji. Tego rodzaju podejście wpisuje się w ruch holistyczny, integralny i synergistyczny, współcześnie bardzo aktualny. Twórcą idei holizmu był Jan Smuts (1926), który zaproponował słowo „holizm” od greckiego źródłosłowa „holos”, oznaczającego „kompletny”, „cały”, „całkowity”. W tym kontekście na szczególną uwagę zasługuje specyficzne podejście do człowieka i nauki, które przyjęło nazwę stanowiska organizmicznego (*organismic viewpoint*) lub holistycznego, którego końcowym etapem rozwojowym są propozycje dotyczące całościowego ujęcia współczesnych kierunków naukowych. Tymczasem zamiast dążenia do holistycznego ujęcia nauki zaważa się atomizację nauki. Ciągłe powstają nowe dyscypliny, kierunki akademickie i nowe nieznane dotąd naukowe specjalizacje. W tym aspekcie z ogromnym uznaniem należy odnieść się do „Studiów Włocławskich”, t. 24 ponieważ są one przykładem holistycznego podejścia w nauce.

Recenzowane przeze mnie „Studia Włocławskie”, t. 24 posiadają kilka części. Całość zaczyna się od słowa wstępnego Krzysztofa Wętkowskiego, Biskupa Włocławskiego.

Drugą część publikacji to zbiór artykułów odnoszących się do osoby Księdza Rektora Idziego Radziszewskiego. Ks. Henryk Witczak prezentuje Radziszewskiego w kontekście jego dzieciństwa i młodości jako ucznia i studenta. Ks. Zdzisław Pawlak koncentruje się na osobie I. Radziszewskiego jako profesora i rektora Seminarium Duchownego we Włocławku. W tym okresie życia powstawały i kształtowały się jego koncepcje naukowe. Irena Wodzianowska opisuje działalność Księdza Rektora Idziego Radziszewskiego w Petersburgu, znaczącej uczelni, która dała Europie i światu nie tylko wybitnych teologów, ale również filozofów. Ks. Mirosław Kalinowski, rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego przedstawia Ks. Idziego Radziszewskiego jako twórcę Uniwersytetu Lubelskiego. Ks. Stanisław Janeczek podejmuje znaczenie roli Ks. Radziszewskiego jako filozofa w kontekście poglądów Désiré Merciera. Tę część studiów kończy artykuł Adama Bieli dotyczący wykładów z psychologii Ks. Idziego Radziszewskiego i jego współpracowników w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Część trzecia „Studiów Włocławskich” stanowi zbiór artykułów poświęconych współczesnej teologii, pedagogii i pedagogiki, prawa kanonicznego, nauk o rodzinie, profilaktyki zaburzeń zdrowia psychicznego, wartości ludzkich i chrześcijańskich oraz specyfiki pracy duszpasterskiej w Kościele. Tę część rozpoczyna artykuł Ks. Krzysztofa

Sieniawskiego poświęcony cudownemu połowowi z J 21,1-14 jako obraz Kościoła eschatologicznego w świetle *Super Ioannem św. Tomasza z Akwinu*. Adam Drozdek zaprezentował artykuł na temat cudu normalności pt. *Jean-Baptiste Bullet and the miracle of normality*. Ks. Andrzej Tomalak zaproponował bardzo aktualny w kontekście dyskusji toczącej się na całym świecie artykuł: Encyklika *Ut unum sint* papieża Jana Pawła II jako zaproszenie do dyskursu o prymacie papieskim. Ks. Andrzej Nowicki dokonuje naukowej refleksji na temat pojęcia i funkcji symbolu religijnego nie tylko w teologii ale również we współczesnej filozofii. Bp Henryk Wejman analizuje znaczenie duchowego zaangażowania w przeżywanie Eucharystii we współczesnym Kościele. Nadaje duchowości najwyższą, podmiotową wartość. Z kolei Bp Jacek Kiciński podejmuje naukową analizę w aspekcie specyfiki posłuszeństwa kapłana diecezjalnego i kapłana zakonnego. Koncentruje się przy tym na podobieństwach i różnicach. Ks. Władysław Piechota wydobywa element duchowości w nauczaniu błogosławionego kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ks. Jan Kazimierz Przybyłowski zajmuje się ważnym, religijnym ale również i społecznym problemem przebaczenia chrześcijańskiego w odniesieniu do sprawiedliwości. Ks. Marcin Banaczyk przedstawia religijność wrocławskiej młodzieży akademickiej na podstawie próby „studium przypadku” opartego o praktykę sakramentu spowiedzi. Artykuł pt. *Duszpasterstwo szkolne: wgląd w (ponad) diecezjalne założenia koncepcyjne niemieckiej Schulpastoral* oraz impulsy dla Kościoła w Polsce jest autorstwa Ks. Mariusza Chrostowskiego. Autor przedstawia konkretne badania współczesnych studentów. Ks. Jerzy Jastrzębski przedłożył artykuł noszący tytuł: *Rodzina Bogiem silna według Prymasa Tysiąclecia*, stanowiący wkład do obszaru teologii oraz familiologii. Ks. Dariusz Kwiatkowski podejmuje zagadnienie teologicznych treści modlitw liturgicznych święta Jezusa Chrystusa Najwyższego i Wiecznego Kapłana. Dwa kolejne artykuły mają charakter pedagogiczny. Pierwszy z nich, autorstwa Ks. Witolda Ostafińskiego dotyczy wychowania poprzez słowo. Naukowej refleksji poddany jest problem znaczenia środków językowych w oddziaływaniu pedagogicznym Jana Pawła II, drugi natomiast napisany przez Ks. Ireneusza Werbińskiego przedstawia pedagogię mieszkańców wsi ukazaną w artykułach „Tygodnik Rolników Obserwator”. Ks. Kazimierz Panuś porusza ważny temat niepowodzeń kaznodziejskich. Ks. Janusz Borucki w swoim artykule zajmuje się Synodem Biskupów, który jest wyrazem kolegialnej troski o Kościół. Ks. Bartosz Trojanowski odnosi się do uświęcających zadań Kościoła i prawa do sakramentów w niebezpieczeństwie śmierci. Ks. Krzysztof Graczyk opisuje wpływ zaburzonej osobowości narkomana na dobro potomstwa. W świat prawa kanonicznego prowadzi nas Ks. Janusz Gręźlikowski w artykule pt. *Archiwa kościelne w świetle obowiązujących norm kanonicznych*. Ks. Antoni Poniński analizuje rolę Pasterza Kościoła w Polsce jako obrońcy życia. Ks. Grzegorz Adamiak podkreśla i analizuje rolę biskupa Jana Wosińskiego w animacji misyjnej Kościoła w Polsce. Ostatnim artykułem w tej części „Studiów Włocławskich” jest praca Ks. Jarosława Różańskiego dotycząca wartości ludzkich i chrześcijańskich gidarskich obrzędów pogrzebowych (północny Kame-run).

Czwarta część studiów to „Vladislaviensia” poświęcona zagadnieniom związanych z życiem duchowym, religijnym, moralnym i społecznym diecezji włocławskiej. Ks. Lech Król podejmuje problem tematyki kazań bł. Biskupa Michała Kozala. Ks. Paweł Szczepaniak podejmuje próbę analizy ołtarza bocznego pw. Świętego Józefa z bazyliki mniejszej w Sieradzu, Arkadiusz Ciechalski przygotował artykuł pod tytułem: Zawieńczy Bogu całkowicie. Twórczość Stanisława Kazimierza Leszczyńskiego (1944-2020).

Piąta część studiów zawiera sprawozdania i recenzje. Ks. Janusz Borucki i Ks. Lech Król przedłożyli sprawozdanie z działalności Teologicznego Towarzystwa Naukowego Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku w roku 2021. Oprócz tego w tej części znajdują się cztery recenzje. Pierwsza z nich autorstwa Ireny Wodziańskiej dotyczy pracy Emilii Szeliga-Szeligowskiej, Wspomnienia o ks. Idzim Radziszewskim i początkach Uniwersytetu 1917-1920, opr. J. Jaźwierska, Lublin 2020. Druga recenzja odnosi się do pracy pod red. R. Mazur, Dziesięć słów. Aktualność nauczania św. Jana Pawła II w 30. Rocznice IV pielgrzymki do Ojczyzny, Kielce 2021, której autorem jest Ks. Kazimierz Skoczylas. Trzecią recenzję napisał Ks. Ryszard Sztymmler w kontekście publikacji: Stefan Wyszyński, Pro memoria, t.9: 1962, red. A. Poniński, Warszawa 2020. Czwarta recenzja przygotowana przez Ks. Henryka Witczaka na temat książki Kazimierza Rulki, Formacja intelektualna Sługi Bożego Wojciecha Owczarka, Włocławek 2021. Całość publikacji zamyka się wykazem skrótów.

Biorąc pod uwagę ocenę formalną „Studiów Włocławskich” należy podkreślić staranną pracę edyorską autorów, brak błędów językowych i niejasności w wywodach i naukowym dyskursie. Język pracy jest zrozumiały dla każdego czytelnika. Książka posiada atrakcyjną, twardą obwolutę w stonowanym kolorze. Fotografie zamieszczone w pracy są wysokiej jakości a całość pracy jest znakomicie sformatowana. Tekst pracy jest bardzo wyraźny i przejrzysty. Na pierwszej stronie każdego artykułu, w przypisie zamieszczona jest przynależność do diecezji czy też miejsca pracy oraz kolejne etapy naukowych awansów autora. Innym pozytywnym elementem jest, iż poszczególne teksty są ujednolicone. A to właśnie sprawia wrażenie jakby praca ta była monografią jednego a nie kilkudziesięciu autorów. Z pewnością dla zespołu redakcyjnego była to bardzo żmudna praca, zważywszy na obszerność tej publikacji, która liczy 696 stron. Struktura całości jest bardzo koherentna i logiczna.

W kontekście oceny merytorycznej pracy można by powiedzieć, iż jest to dzieło oryginalne napisane z pasją bez prób naśladowania innych publikacji. Przez to studia nabrały szczególnej, naukowej rangi. Do bardzo wysokiej wartości naukowo-poznawczej tej publikacji przyczyniły się prace wybitnych autorów z różnych ośrodków akademickich z Polski i zagranicy. Wśród autorów było 11 profesorów tytularnych, 8 profesorów uczelnianych, 9 doktorów oraz trzech magistrów. Tom 24 „Studiów Włocławskich” jest dziełem znakomitym w kontekście upamiętnienia 100. rocznicy śmierci Ks. Idziego Radziszewskiego Profesora i Rektora Seminarium Duchownego we Włocławku oraz Założyciela, Rektora i Profesora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wartość naukowa tej publikacji wynika również z dynamicznej i innowacyjnej organizacji nie tylko tekstów, ale przede wszystkim doboru wysoce profesjonalnych autorów. Wielką pracę

wykonała Redakcja „Studiów Włocławskich” z Ks. Lechem Królem na czele. Z pewnością z ogromną pomocą pospieszyła Rada Naukowa z jej przewodniczącym Ks. prof. dr hab. Ireneuszem Werbińskim. Zbiór artykułów w recenzowanych studiach odnosi się do następujących dziedzin naukowych: dziedzina nauk humanistycznych, dziedzina nauk społecznych oraz dziedzina nauk teologicznych. Obszary tematyczne podejmowane w publikacji to: 1) Biograficzne wymiary działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej Ks. Idziego Radziszewskiego. 2) Biblijne aspekty obrazu Kościoła. 3) Zagadnienia związane z teologią fundamentalną. 4) Działalność Stolicy Apostolskiej (prymat papieski, dyscyplina kościelna i współczesne duszpasterstwo). 5) Charakterystyka symboli religijnych. 6) Problematyka przebaczenia chrześcijańskiego. 7) Teologia duchowości. 8) Religijność współczesna. 9) Znaczenie rodziny i Kościoła w procesie wychowania. 10) Pedagogika, pedagogia i wychowanie. 11) Problematyka prawa kanonicznego. 12) Archiwalia kościelne. 13) Zagadnienia aksjologiczne. 14) Wielcy ludzie diecezji włocławskiej. Widać zatem, iż zakres zainteresowań autorów jest bardzo rozległy i bogaty. Wynika to z interdyscyplinarnego charakteru tejże publikacji. Wydaje się, iż ta praca powinna znaleźć swoich czytelników. Może być ona bardzo przydatna, zwłaszcza dla studentów teologii, alumnów w Wyższych Seminariach Duchownych. Studia mogą być także propozycją do podejmowania naukowej refleksji dla profesjonalistów różnych dyscyplin naukowych. Przede wszystkim chodzi w tym przypadku o teologów, filozofów, prawników, historyków, archiwistów, pedagogów, socjologów, psychologów, familiologów oraz przedstawicieli innych dyscyplin naukowych. Praca ta powinna być rozpowszechniana nie tylko na terenie diecezji włocławskiej ale również w całej metropolii lubelskiej oraz we wszystkich polskich diecezjach i uczelniach wyższych.